

Пилипів Н. І.

*д.е.н., професор, завідувач кафедри теоретичної і прикладної економіки
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»,
м. Івано-Франківськ, Україна;
e-mail: prylypiv@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-9458-0218*

Максимів Ю. В.

*к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»,
м. Івано-Франківськ, Україна;
e-mail: j.maksumiv@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-8614-0447*

П'ятничук І. Д.

*к.е.н., асистент кафедри управління та бізнес-адміністрування
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»,
м. Івано-Франківськ, Україна;
e-mail: irynary@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-2876-6422*

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ПОБУДОВИ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СИСТЕМИ ДІЛОВОГО ПАРТНЕРСТВА

Анотація. Стаття спрямована на дослідження концептуального підходу для побудови обліково-інформаційного забезпечення соціальної відповідальності підприємства через призму системи ділового партнерства в контексті забезпечення сталого розвитку. Обґрунтовано важливість визначення вимірювальних індикаторів, тобто показників, які б давали змогу оцінити стан і динаміку змін економічної, екологічної й соціальної складової сталого розвитку. Встановлено взаємозв'язок концепції сталого розвитку із обліковою системою підприємства, яка є основою для розрахунку запропонованих індикаторів. Доведено, що така система має базуватися на методичних прийомах традиційного бухгалтерського обліку та бути зорієнтована на формування інформації про соціальну відповідальність ділового партнерства через розкриття її у Звіті про соціальну відповідальність підприємства. Окреслено взаємозв'язок концепції сталого розвитку із обліковою системою підприємства. Наведено номенклатуру цілей соціальної відповідальності бізнесу у рамках системи ділового партнерства.

Розроблено матрицю визначення рівня стану соціальної відповідальності бізнесу у розрізі її ієрархічних рівнів та номенклатуру індикаторів оцінки стану соціальної відповідальності в рамках системи ділового партнерства. Визначення рівнів стану соціальної відповідальності пропонується з використанням 15 бальної шкали у розрізі цілей концепції соціальної відповідальності бізнесу через призму системи ділового партнерства.

З метою забезпечення принципу системності у процесі дослідження виокремлено проблематику та виявлено можливості подальшого формування інформаційних потоків у процесі здійснення управлінської діяльності менеджментом підприємства, які дозволили запропонувати концептуальний підхід до побудови обліково-інформаційного забезпечення соціальної відповідальності підприємства через призму системи ділового партнерства на основі розробленої моделі. Здійснено аналіз стану заборгованості із заробітної плати, як однієї із складових базового рівня соціальної відповідальності, у цілому по Україні на основі офіційних статистичних даних.

Ключові слова: обліково-інформаційне забезпечення, соціальна відповідальність бізнесу, система ділового партнерства, облікова система, сталий розвиток, звіт про управління.

Формул: 0; рис.: 2, табл.: 5, бібл.: 12

Pylypiv N. I.

*Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Theoretical and Applied Economics,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ivano-Frankivsk City, Ukraine;
e-mail: npylypiv@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-9458-0218*

Maksymiv Yu. V.

*Ph.D. in Economics, Docent at the Department of Accounting and Auditing, Vasyl Stefanyk
Precarpathian National University,
Ivano-Frankivsk City, Ukraine;
e-mail: j.maksumiv@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-8614-0447*

Piatnychuk I. D.

*Ph.D. in Economics, Assistant to the Department of Management and Business Administration,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ivano-Frankivsk City, Ukraine;
e-mail: irynapy@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-2876-6422*

CONCEPTUAL APPROACH TO CONSTRUCTION OF ACCOUNTING AND INFORMATION PROVISION OF SOCIAL RESPONSIBILITY FOR BUSINESS ENTERPRISES THROUGH THE PRISM OF THE BUSINESS PARTNERSHIP SYSTEM

Abstract. The article investigates the formation of a conceptual approach to the construction of accounting and information support of social responsibility for business enterprises through the prism of the business system partnership in the conditions of sustainable development. It establishes the importance of assessing certain indicators or measures which would give the picture of the condition and dynamics of economic, ecological and social bases for stable development. It also shows the mutual relationship between the concept of stable development with accounting enterprises, which is the bases for establishing the above mentioned indicators. We proved that such a system should be based on the methodological bases of traditional accounting and should be focused on the formation of information about social responsibility of the business partnership through displaying it in the report about social responsibility of enterprises. Overall, this work established the relationship between the concept of stable development and accounting system of enterprises by developing a framework of various goals of social responsibility of business enterprises through the lens of business partnership.

Such a framework is used to build a matrix of determining the status of social responsibility of business enterprises by critically assessing its hierarchy and nomenclature of indicators of social responsibility through the lens of business partnerships. This matrix is based on 15 points to determine the levels of social responsibility through the conceptual framework and business partnership as discussed.

Our research used a systematic process to identify new possibilities of forming future informational streams in the process of carrying our business accounting in the management of enterprises which allowed us to use the conceptual framework we built toward their accounting-informational support to achieve the goals of social responsibility of enterprises through the prism of business partnership. We analyzed the level of debt of salaries as one of the indicators of the basic level of social responsibility using Ukraine as a whole based on official statistics.

Further research should be aimed at the development of modern methods of accounting and information provision of business social responsibility in the system of business partnership.

Key words: accounting and information support, social responsibility of business, business partnership, accounting system, sustainable development, managerial report

JEL Classification: M4, M2

Formulas: 0; fig.: 2, tabl.: 5, bibl.: 12

Пыльпив Н. И.

д.э.н., профессор, заведующий кафедрой теоретической и прикладной экономики, ГВУЗ «Прикарпатский национальный университет имени Василия Стефаника»,
г. Ивано-Франковск, Украина;
e-mail: prylypiv@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-9458-0218

Максымив Ю. В.

к.э.н., доцент кафедры учета и аудита,
ГВУЗ «Прикарпатский национальный университет имени Василия Стефаника»,
г. Ивано-Франковск, Украина;
e-mail: j.maksumiv@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-8614-0447

Пятничук И. Д.

к.э.н., ассистент кафедры управления и бизнес-администрирования, ГВУЗ «Прикарпатский национальный университет имени Василия Стефаника»,
г. Ивано-Франковск, Украина;
e-mail: irynary@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-2876-6422

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЙ ПОДХОД К ПОСТРОЕНИЮ УЧЕТНО-ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СИСТЕМЫ ДЕЛОВОГО ПАРТНЕРСТВА

Аннотация. Статья направлена на исследование концептуального подхода для построения учетно-информационного обеспечения социальной ответственности предприятия через призму системы делового партнерства в контексте обеспечения устойчивого развития. Установлена взаимосвязь концепции устойчивого развития с учетной системой предприятия. Дополнено формирование финансовой и управленческой отчетности отчетностью о социальной ответственности предприятия. Разработана матрица определения уровня состояния социальной ответственности бизнеса в разрезе ее иерархических уровней и номенклатуру индикаторов оценки состояния социальной ответственности в рамках системы делового партнерства. Дальнейшие исследования должны быть направлены на разработку современных методик по вопросам учетно-информационного обеспечения социальной ответственности бизнеса в системе делового партнерства.

Ключевые слова: учетно-информационное обеспечение, социальная ответственность бизнеса, система делового партнерства, учетная система, устойчивое развитие, отчет об управлении.

Формул: 0; рис.: 2, табл.: 5, библи.: 12

Вступ. Сучасний розвиток суспільства значною мірою залежить від стану соціальної відповідальності ділових партнерів на рівні підприємства, які сьогодні крім економічної інформації потребують інформації соціально-екологічного характеру. За таких обставин вкрай актуальним є питання формування у сучасному бізнес-середовищі, яке є частиною суспільства в якому воно функціонує, і має адекватно реагувати на такі виклики сьогодення із дотриманням принципів сталого розвитку у своїй діяльності, обліково-інформаційного забезпечення соціальної відповідальності системи ділового партнерства, тим більше, що вигоду від цього отримують всі.

Аналіз останніх наукових досліджень. Питанню формування обліково-інформаційного забезпечення взаємовідносин з діловими партнерами присвятили свої наукові праці такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: І. Білоусова, С. Ф. Голов, К. П. Друрі, А. Г. Загородній, Т. П. Карпова, Л. В. Нападовська, Н. І. Пилипів, Birkin F., Woodward D., Masao K. та ін. Питанню визначення соціальної відповідальності в умовах сталого розвитку присвятили свої праці такі науковці, як: Н. Бібік, А. Зінченко, М. Саприкіна, Charlotte Karam, Johan Graafland, Amaeshi K., Smucker J. та ін.

Однак, попри вагомий внесок науковців у розвиток економічної думки щодо соціальної відповідальності бізнесу та досліджень обліково-інформаційного забезпечення, сучасні умови господарювання і зміна підходів до формування інформаційних запитів менеджменту зумовлюють потребу у проведенні подальших досліджень з окресленої проблематики.

Тому метою статті є обґрунтування необхідності розробки та запровадження концептуального підходу до побудови обліково-інформаційного забезпечення соціальної відповідальності через призму ділового партнерства із використанням індикаторів оцінки стану і динаміки змін складових сталого розвитку підприємства.

Результати дослідження. Організації в усьому світі та їхні зацікавлені сторони все більше усвідомлюють необхідність отримання переваг від соціально відповідальної поведінки. Метою соціальної відповідальності є сприяння сталому розвитку [1, с. 4]. Слід відмітити, що сталий розвиток необхідно розуміти як загальну концепцію щодо важливості забезпечення рівноваги між задоволенням потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі [2, с. 32].

Аналіз економічної літератури [3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10] дає можливість стверджувати, що необхідність представлення інформації про сталий розвиток підприємства в розрізі трьох складових усвідомлена бізнес-середовищем і іншими зацікавленими сторонами. Загалом сталий розвиток розглядають у межах окремої країни, регіону чи підприємства у розрізі трьох складових: економічної, соціальної та екологічної [3, с. 148].

Вважаємо за необхідне підкреслити, що наукова та практична діяльність потребує визначення вимірювальних індикаторів, тобто показників, які б давали змогу оцінити стан і динаміку змін окреслених складових сталого розвитку. Для використання таких індикаторів необхідно формувати відповідну інформацію, яка залежить від побудов належним чином обліково-інформаційного забезпечення соціальної відповідальності бізнесу.

Традиційно вищеназвана система підприємства представлена бухгалтерським обліком, у структуру якого входять фінансовий та управлінський облік, основною метою яких є формування інформації для користувачів про факти господарської діяльності підприємства, яка розкриває зміст економічної сфери сталого розвитку підприємства у формі фінансової та управлінської звітності. Однак, для розкриття всіх сфер сталого розвитку підприємства необхідна така облікова система, яка б відображала також інформацію про соціальну та екологічну складові сталого розвитку підприємства з метою забезпечення успішного досягнення його стратегії.

Вивчення спеціальної економічної літератури дало змогу визначити, що у працях науковців зустрічається виокремлення соціального та екологічного обліків, впровадження на підприємстві яких завершується формуванням соціальної та екологічної звітності. Як вказують вчені-економісти, розвиваючи разом із соціальним прогресом, бухгалтерський облік відіграє важливу роль, яку не слід недооцінювати. Подібно до інших дисциплін, бухгалтерський облік повинен поєднуватися з іншими та розвиватися в напрямку становлення міждисциплінарної науки для задоволення потреб суспільного розвитку [11].

Доцільно відзначити, що вирішення соціальних та екологічних питань підприємством лежить у площині концепції соціальної відповідальності, яка згідно з Стандартом соціальної відповідальності ISO 26000 являє собою відповідальність організації за вплив її рішень та діяльності на суспільство та навколишнє середовище через прозору та етичну поведінку, що сприяє сталому розвитку, враховуючи здоров'я та добробут суспільства; враховує очікування зацікавлених сторін та відповідає діючому законодавству; узгоджується з міжнародними нормами поведінки та інтегрована в діяльність організації [4].

Встановлено необхідність побудови системи обліково-інформаційного забезпечення соціальної відповідальності бізнесу на рівні підприємства, яка би відображала інформацію про соціальну та екологічну сферу сталого розвитку. Така система має базуватися на методичних прийомах традиційного бухгалтерського обліку та бути зорієнтована на формування інформації про соціальну відповідальність ділового партнерства через розкриття її у Звіті про соціальну відповідальність підприємства [6, с. 5] (рис. 1).

Слід також звернути увагу на те, що згідно Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» виокремлено звіт про управління, який є документом, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності [7].

З урахуванням вищенаведеного обґрунтовано авторське бачення формування фінансової та

управлінської звітності, а також звітності про соціальну відповідальність підприємства. Вважаємо, що саме така звітність сприятиме у повній мірі відображенню всіх трьох складових сталого розвитку (економічної, соціальної та екологічної) та виступатиме фундаментальною основою для формування Звіту про управління, який нещодавно введений у нормативно-правових документах, однак методичні рекомендації до формування якого відсутні.

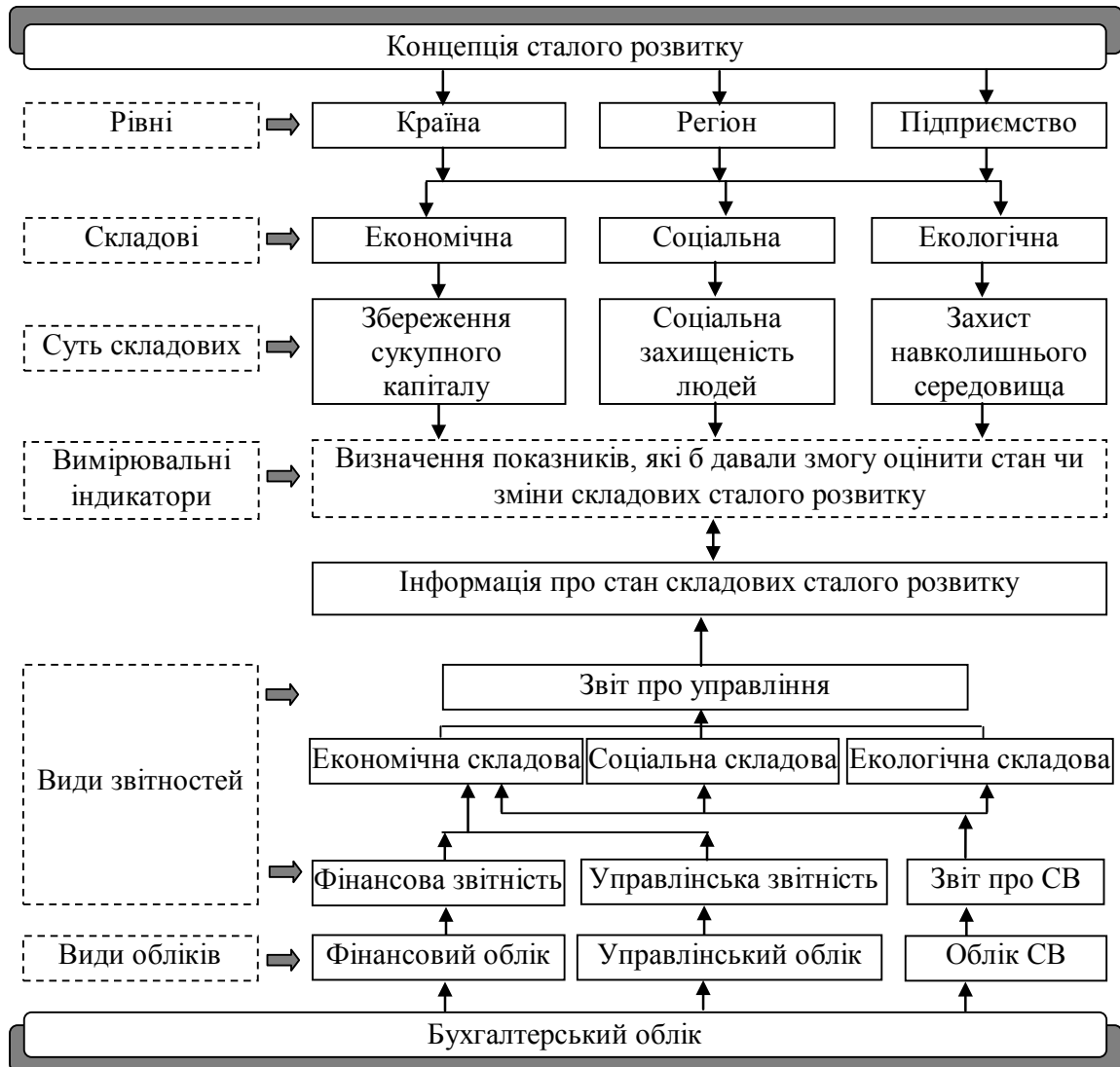

Рис. 1. Взаємозв'язок концепції сталого розвитку із обліковою системою підприємства
Джерело: розроблено авторами

Водночас соціально відповідальний бізнес і до прийняття змін до Закону України [7] розкривав інформацію про нефінансову складову діяльності у форматі Звіту про прогрес реалізації принципів Глобального договору (Communication on Progress), Звіту зі сталого розвитку, підготовленого за вимогами системи Глобальної ініціативи зі звітності, Звіту за стандартом AA1000 чи Звіту розробленого суб'єктом його подання.

Результати попередніх досліджень дали змогу встановити, що саму систему ділового партнерства слід розглядати як сукупність бізнес-зв'язків і відносин, які ґрунтуються на діловій етиці, довірі й горизонтальних зв'язках, виникають між діловими партнерами з приводу отримання взаємної вигоди та зниження ризиків і витрат за рахунок виникнення ефекту синергії [8, с. 139].

Вважаємо за доцільне класифікувати ділових партнерів підприємства в розрізі зацікавленості сторін, що сприяє чіткому розмежуванню зобов'язань та успішній реалізації концепції соціальної відповідальності бізнесу з метою забезпечення його сталого розвитку, а саме:

акціонери, співробітники, клієнти, спільнота, постачальники, інвестори, конкуренти, суспільство у цілому.

На основі запропонованого виокремлення ділових партнерів авторами сформовані цілі концепції соціальної відповідальності бізнесу у рамках системи ділового партнерства, які можуть виступати індикаторами оцінки стану сталого розвитку підприємства (табл. 1).

Таблиця 1

Номенклатура цілей соціальної відповідальності бізнесу у рамках системи ділового партнерства

Зацікавлені сторони	Цілі соціальної відповідальності
1	2
1. Акціонери (власники бізнесу)	<ul style="list-style-type: none"> – адекватна норма прибутку; – постійне збільшення капіталу акціонерам за їх інвестиції; – регулярна та оновлена інформація про роботу підприємства; – розкриття інформації про реалізацію цілей стратегії підприємства; – забезпечення досягнення цілей сталого розвитку, планового рівня платоспроможності та оптимального використання ресурсів
2. Співробітники	<ul style="list-style-type: none"> – справедлива заробітна плата та перспективи її підвищення; – безпека робочих місць і кращі умови праці; – повна зайнятість працівників; процес врегулювання претензій; – можливості для саморозвитку та просування по службі; – соціальне забезпечення і зростання благополуччя персоналу; – практика охорони здоров'я та робота профспілок
3. Клієнти	<ul style="list-style-type: none"> – якісні товари та послуги за розумними цінами; – регулярне постачання високоякісних товарів та послуг споживачам; – чесна реклама, правильна вага товару
4. Суспільство	<ul style="list-style-type: none"> – дотримання прав людини; соціальна інтеграція; – доступ до освіти і безкоштовні лікарні та медичні установи; – бережливе використання національних ресурсів; – вчасна сплата податків і дотримання чинного законодавства; – захист навколишнього середовища
5. Постачальники	<ul style="list-style-type: none"> – справедливість та правдивість у всіх заходах; – забезпечити ділове партнерство без судочинства; – надання своєчасної інформації
6. Інвестори	<ul style="list-style-type: none"> – розкриття всієї інформації про стан справ підприємства; – збереження активів; повага до запитів інвестора, їх пропозицій тощо; – своєчасна сплата всіх внесків інвесторів; – застосування професійного управління для підвищення ефективності
7. Конкуренти	<ul style="list-style-type: none"> – сприяння розвитку відкритого ринку вільної торгівлі та інвестицій; – сприяння здоровій конкурентній поведінці; – повага до матеріальних та інтелектуальних прав власності; – сприяння етичним засобам і методам у бізнесі

Джерело: розроблено на основі [9; 10]

Загалом вважаємо, що практичне втілення соціальної відповідальності бізнесу можливе тільки через розробку програми соціальної відповідальності, побудова якої передбачає проведення первинної діагностики останньої з метою визначення її рівня та пошуку шляхів підвищення.

Досліджено, що соціальна відповідальність бізнесу має багаторівневий характер [11]:

1. Перший (базовий) рівень припускає виконання договірних зобов'язань: своєчасна сплата податків, виплата заробітної плати, виконання договірних зобов'язань в межах розрахунків з постачальниками.

2. Другий рівень (корпоративний) припускає забезпечення працівників адекватними умовами не тільки роботи, але й життя: підвищення рівня кваліфікації працівників, профілактичне лікування, будівництво житла.

3. Третій, вищий рівень відповідальності передбачає благодійну діяльність.

3 урахуванням вищенаведеного авторами запропонована матриця, яка сприятиме визначенню рівня стану соціальної відповідальності бізнесу у розрізі її ієрархічних рівнів, що сприятиме отриманню більш повної та прозорої інформації в рамках системи ділового партнерства (табл. 2).

Таблиця 2

Матриця визначення рівня стану соціальної відповідальності бізнесу у розрізі її ієрархічних рівнів

Рівні соціальної відповідальності	Низький рівень стану	Середній рівень стану	Високий рівень стану
Перший (базовий) рівень	A+	A++	A+++
Другий (корпоративний) рівень	B+	B++	B+++
Третій (вищий) рівень	V+	V++	V+++

Джерело: розроблено авторами

Так, у розрізі трьох ієрархічних рівнів соціальної відповідальності бізнесу (базового з умовною позначкою «А», корпоративного з умовною позначкою «Б» та вищого рівня з умовною позначкою «В»), вважаємо за необхідне розрізняти три рівні стану їх досягнення: низький (умовна позначка «+»), середній (умовна позначка «++»), високий (умовна позначка «+++»). Це пояснюється тим, що у процесі реалізації соціальної відповідальності бізнесу в рамках системи ділового партнерства може досягатися різний ступінь (рівень) стану базового, корпоративного чи вищого рівня соціальної відповідальності. Наприклад, підприємство може не в повній мірі виконувати свої зобов'язання з корпоративної соціальної відповідальності, однак постійно займатися благодійною діяльністю.

Визначення рівнів стану соціальної відповідальності пропонується з використанням 15 бальної шкали у розрізі виокремлених цілей концепції соціальної відповідальності бізнесу через призму системи ділового партнерства: кількість балів від 1 до 5 – це низький рівень, від 6 до 10 – середній, від 11 до 15 – високий (табл. 3).

Таблиця 3

Номенклатура індикаторів оцінки стану соціальної відповідальності через призму системи ділового партнерства

Ієрархічний рівень соціальної відповідальності	Індикатори оцінки стану соціальної відповідальності	Кількість балів
1	2	3
Перший (базовий) рівень	підвищення заробітної плати	1 бал за досягнення цільового значення кожного окремого індикатора, або 0,5 бала – за часткове його досягнення
	кращі умови праці	
	повна зайнятість працівників	
	безпека робочих місць	
	максимальне розкриття інформації про успішну реалізацію цілей стратегії підприємства	
	постійне збільшення капіталу акціонерам за їх інвестиції	
	адекватна норма прибутку	
	справедливість у всіх заходах, включаючи ціноутворення	
	вчасна сплата податків	
	розкриття всієї інформації про стан справ підприємства	
	забезпечити ділове партнерство без судочинства	
	розвивати довгострокову стабільність відносин з діловими партнерами (постачальниками)	

	вчасні розрахунки за договірними зобов'язаннями	
	збереження активів	
	своєчасна сплата всіх внесків інвесторів	
Другий (корпоративний) рівень	можливості для саморозвитку та просування по службі	1 бал за досягнення цільового значення кожного окремого індикатора, або 0,5 бала – за часткове його досягнення
	соціальне забезпечення	
	задоволення від роботи	
	практика охорони здоров'я та робота профспілок	
	процес врегулювання претензій	
	якісні товари та послуги за розумними цінами	
	регулярне постачання високоякісних товарів та послуг споживачам	
	менеджер повинен відповідати потребам споживачів різних класів, смаків та різної купівельної спроможності в потрібний час, місці, ціні та у потрібній кількості	
	сприяння розвитку відкритого ринку вільної торгівлі та інвестицій	
	сприяння здоровій конкурентній поведінці	
	сприяння етичним засобам і методам у бізнесі	
	підтримка здорової конкуренції	
	чесна реклама	
	правильна вага товару	
захист навколишнього середовища		
Третій (вищий) рівень	благодійне пожертвування	1 бал за досягнення цільового значення кожного окремого індикатора, або 0,5 бала – за часткове його досягнення
	дотримання прав людини	
	сприяти розвитку людства шляхом гармонійних відносин між бізнесом та іншими сферами життя суспільства	
	доступ до освіти	
	безкоштовні лікарні та медичні установи	
	соціальна інтеграція	
	захист місцевої культури	
	бережливе використання національних ресурсів	
	дотримання чинного законодавства	
	бізнес повинен розглядати скарги споживачів ретельно	
	повага до громади та громадян країни	
	досягнення цілей сталого розвитку, планового рівня	
	платоспроможності та оптимального використання ресурсів	
	повага до матеріальних та інтелектуальних прав власності	
зростання благополуччя персоналу		
повага до запитів інвестора, їх пропозицій тощо		
<i>Разом максимально 15 балів</i>		

Джерело: розроблено авторами.

Доцільно відзначити, що для проведення первинної діагностики соціальної відповідальності бізнесу важливою є побудова на підприємстві якісної облікової системи, яка б задовольняла інформаційні запити управлінського персоналу у рамках системи ділового партнерства.

У результаті дослідження практичної діяльності облікової служби встановлено, що організація облікового забезпечення соціальної відповідальності системи ділового партнерства підприємства передбачає наступні складові: розробку внутрішніх регламентів щодо регулювання питання обліку соціальної відповідальності та відповідної звітності; виокремлення об'єктів обліку соціальної відповідальності; розробку робочого плану рахунків; організацію документообігу; формування системи управлінської звітності; вибір програмного забезпечення для ведення обліку соціальної відповідальності та ін.

З метою забезпечення принципу системності у процесі дослідження виокремлено проблематику та виявлено можливості подальшого формування інформаційних потоків у процесі здійснення управлінської діяльності менеджментом підприємства, які дозволили

запропонувати концептуальний підхід до побудови обліково-інформаційного забезпечення соціальної відповідальності підприємства через призму системи ділового партнерства на основі розробленої моделі, яка наведена на рис. 2.

Так, відносини у межах системи ділового партнерства з працівниками, клієнтами, контрагентами та іншими партнерами, повинні підлягати опрацюванню з допомогою облікових, контрольних та аналітичних процедур на різних етапах процесу формування необхідної інформації (первинного обліку і попереднього контролю та аналізу; поточного обліку, контролю і аналізу; підсумкового обліку й наступного контролю та аналізу). Результати проведення таких процедур підсумовуються у Звіті про соціальну відповідальність, який надаватиме більш точну та повну інформацію про успішність досягнення підприємством цілей сталого розвитку в системі ділового партнерства.

Рис. 2. Модель як концептуальний підхід до побудови обліково-інформаційного забезпечення соціальної відповідальності підприємства через призму системи ділового партнерства

Джерело: розроблено авторами.

Сформоване якісне інформаційне забезпечення системи управління створює необхідні умови для забезпечення сталого економічного розвитку як підприємства, так і національної економіки в цілому. Тому вивчення виокремленої проблематики доцільно здійснювати з урахуванням діагностики перш за все базового (обов'язкового) рівня соціальної відповідальності підприємств як соціальної складової сталого розвитку.

З огляду на це, вважаємо за необхідне оцінити стан заборгованості із виплати заробітної плати, як однієї із складових базового рівня соціальної відповідальності, у цілому по країні на основі статистичних даних (табл. 4).

Таблиця 4

Заборгованість із виплати заробітної плати

Рік	Станом на 01.01. відповідного року, млн. грн.	Абсолютне відхилення від попереднього року, млн. грн.	Темп приросту, від попереднього року, %
1	2	3	4
2012	915,2	-223,80	-19,65
2013	830,1	-85,10	-9,30
2014	753,0	-77,10	-9,29
2015	1 320,1 ¹	567,10	75,31
2016	1 880,8 ¹	560,70	42,47
2017	1 791,0 ¹	-89,80	-4,77
2018	2 368,4 ¹	577,40	32,24

Примітки: ¹Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м.Севастополя та зони проведення антитерористичної операції.

Джерело: складено на основі [12].

У результаті проведених аналітичних розрахунків виявлено, що станом на

01.01.2018 р. заборгованість із виплати заробітної плати у цілому по країні становить 2368,4 млн. грн., що у порівнянні з попереднім роком збільшилась на 577,4 млн. грн., або на 32,24 %. Загалом тенденція збільшення заборгованості спостерігається з 2015 р. Слід відмітити, що найменша сума заборгованості з виплати заробітної плати за аналізований період спостерігалась станом на 01.01.2014 р. – 753,0 млн. грн., а найбільша станом на 01.01.2018 р.

Для більш детального аналізу доцільно оцінити інформацію про заборгованість із виплати заробітної плати у розрізі регіонів країни (табл. 5).

Таблиця 5

Аналіз заборгованості із виплати заробітної плати за регіонами станом на 01.01.2018 р.

Область, регіон	Сума невиконаної заробітної плати							
	усього, тис. грн.	у тому числі підприємства (установи, організації)						
		економічно активні		підприємства-банкрути ¹		економічно неактивні		
		усього	у % до загальної суми	усього	у % до загальної суми	усього	у % до загальної суми	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Вінницька	11752	3843	32,7	7826	66,6	83	0,7	
Волинська	19171	16416	85,6	2695	14,1	60	0,3	
Дніпропетровська	124063	31153	25,1	92730	74,7	180	0,2	
Донецька	453421	379460	83,7	71495	15,8	2466	0,5	
Житомирська	5344	1703	31,9	2377	44,5	1264	23,6	
Закарпатська	2359	1833	77,7	–	–	526	22,3	
Запорізька	126354	111368	88,1	14847	11,8	139	0,1	
Івано-Франківська	19584	5979	30,5	13605	69,5	–	–	
Київська	129652	12367	9,5	116906	90,2	379	0,3	
Кіровоградська	10605	4071	38,4	6534	61,6	–	–	
Луганська	556976	220238	39,5	4456	0,8	332282	59,7	
Львівська	82751	20201	24,4	28530	34,5	34020	41,1	
Миколаївська	103630	80294	77,5	23032	22,2	304	0,3	
Одеська	48450	9032	18,6	39418	81,4	–	–	
Полтавська	37862	21450	56,7	15836	41,8	576	1,5	
Рівненська	55356	53131	96,0	2225	4,0	–	–	
Сумська	118189	86999	73,6	30258	25,6	932	0,8	
Тернопільська	4598	3957	86,1	490	10,6	151	3,3	
Харківська	224542	35678	15,9	187440	83,5	1424	0,6	
Херсонська	7235	1751	24,2	4517	62,4	967	13,4	
Хмельницька	5763	1044	18,1	4719	81,9	–	–	
Черкаська	110912	94964	85,6	12420	11,2	3528	3,2	
Чернівецька	1848	1793	97,0	55	3,0	–	–	
Чернігівська	9971	5998	60,2	2016	20,2	1957	19,6	
м. Київ	98011	67666	69,0	16747	17,1	13598	13,9	
Україна	2368396	1272388	53,7	701172	29,6	394836	16,7	

Примітка:¹ Суб'єкти господарювання, щодо яких реалізуються процедури відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом.

Джерело: складено на основі [12].

У результаті оцінки статистичної інформації про заборгованість із виплати заробітної плати виявлено негативну їх динаміку, що свідчить про низький базовий рівень соціальної відповідальності підприємств, тому питання посилення обліково-інформаційного забезпечення соціальної відповідальності бізнесу у контексті забезпечення сталого розвитку не тільки самих підприємств, але й країни в цілому залишається актуальним і надалі.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що важливою основою функціонування системи ділового партнерства в умовах забезпечення сталого розвитку виступає соціальна відповідальність бізнесу, оцінка якої впливає на репутацію

підприємства перед його діловими партнерами та іншими зацікавленими сторонами. Для адекватної оцінки соціальної відповідальності бізнесу потрібна побудова якісного обліково-інформаційне забезпечення, необхідного для правильної організації облікових, аналітичних та контрольних процедур. Отримані результати дослідження виступають підґрунтям для розроблення сучасних методик з питань обліково-інформаційного забезпечення соціальної відповідальності бізнесу у системі ділового партнерства, що є перспективами подальших досліджень.

Література

1. Discovering ISO 26000 [Electronic resource] / International Organization for Standardization. — Available at : https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/discovering_iso_26000.pdf.
2. Грицина Л. А. Сталій розвиток України через призму міжнародних індексів / Л. А. Грицина // Вісник ХНУ. — 2012. — № 3. — Т. 3. — С. 32—36.
3. Пилипів Н. І. Організація управлінського обліку у формуванні інформаційної бази забезпечення розвитку будівельних підприємств / Н. І. Пилипів, В. М. Мотиль // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. — 2017. — Вип. 13. — Т. 1. — С. 146—156.
4. ISO 26000 — Social responsibility [Electronic resource] / International Organization for Standardization. — Available at : <http://www.iso.org/iso/catalogue>.
5. Jamali D. Corporate Social Responsibility in Developing Countries / D. Jamali, Ch. Karam // International Journal of Management Reviews. — 2018. — Vol. 20. — P. 32—61.
6. ISO 26000 and the International Integrated Reporting Framework briefing summary [Electronic resource] / International Organization for Standardization. — Available at : https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/iso_26000_and_ir_international_integrated_reporting.pdf.
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996—XIV [Електронний ресурс] // Законодавство України. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
8. Pylypiv N. Organization of Accounting Supports in the System of Work Partnerships Among Commercial Banks / N. Pylypiv, I. Piatnychuk, Y. Maksymiv, M. Pylypiv // Perspektivy – Journal on economic issues. — 2017. — Is. 3. — P. 136—146.
9. Conceptual Framework of Social Responsibility Accounting [Electronic resource] / International Organization for Standardization. — Available at : http://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/148288/6/06_chapter%201.pdf.
10. GRI G4 Guidelines and ISO 26000:2010 How to use the GRI G4 Guidelines and ISO 26000 in conjunction [Electronic resource] / IOS. — Available at : https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/iso-gri-26000_2014-01-28.pdf.
11. Conceptual Framework of Social Responsibility Accounting [Electronic resource] / International Organization for Standardization. — Available at : http://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/148288/6/06_chapter%201.pdf.
12. Заборгованість із виплати заробітної плати [Електронний ресурс] // Статистична інформація / Державна служба статистики України. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Стаття рекомендована до друку 10.12.2018

© Пилипів Н.І., Максимів Ю.В.,
П'ятничук І.Д.

References

1. Discovering ISO 26000. (n. d.). International Organization for Standardization. Retrieved from https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/discovering_iso_26000.pdf.
2. Hrytsyna, L. A. (2012) Stalyi rozvytok Ukrainy cherez pryzmu mizhnarodnykh indeksiv [Sustainable development of Ukraine through the prism of international indices]. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu — Bulletin of Khmelnytskyi National University, 3 (3), 32—36 [in Ukrainian].
3. Pylypiv, N. I. & Motyl, V. M. (2017). Orhanizatsiia upravlinskoho obliku u formuvanni informatsiinoi bazy zabezpechennia rozvytku budivelnnykh pidpriemstv [Organization of management accounting in the formation of information base for the development of construction companies]. Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu — Actual problems of the region's economy development, 13 (1), 146—156 [in Ukrainian].
4. ISO 26000 — Social responsibility. (n. d.). International Organization for Standardization. Available at: <http://www.iso.org/iso/catalogue>.
5. Jamali, D., & Karam, Ch. (2018). Corporate Social Responsibility in Developing Countries. International Journal of Management Reviews, 20, 32—61.
6. ISO 26000 and the International Integrated Reporting Framework briefing summary. (n. d.). International Organization for Standardization. Retrieved from https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/iso_26000_and_ir_international_integrated_reporting.pdf.
7. Verkhovna Rada Ukrainy. (1999, July). Zakon Ukrainy Pro bukhgalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini [Law of Ukraine on Accounting and Financial Reporting in Ukraine]. Zakonodavstvo Ukrainy — Legislation of Ukraine. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14> [in Ukrainian].
8. Pylypiv, N., Piatnychuk, I., Maksymiv, Y., & Pylypiv, M. (2017). Organization of Accounting Supports in the System of Work Partnerships Among Commercial Banks. Perspektivy – Journal on economic issues, 3, 136—146.
9. Conceptual Framework of Social Responsibility Accounting. (n. d.). IOS. Retrieved from http://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/148288/6/06_chapter%201.pdf.
10. GRI G4 Guidelines and ISO 26000:2010 How to use the GRI G4 Guidelines and ISO 26000 in conjunction. (n. d.). International Organization for Standardization. Retrieved from https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/iso-gri-26000_2014-01-28.pdf.
11. Conceptual Framework of Social Responsibility Accounting. (n. d.). [Electronic resource]. International Organization for Standardization. Retrieved from http://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/148288/6/06_chapter%201.pdf.
12. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. (n. d.). Zaborhovanist iz vyplaty zarobitnoi platy [Arrears of wages]. Statystychna informatsiia — Statistical information. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].

The article is recommended for printing 10.12.2018

© Pylypiv N.I. Maksymiv Yu.V.
Piatnychuk I.D.